

Nr 198.

Af herrar **Hage** och **Lindhagen**, om åtgärder till förbättrande af den mindre burgna lappmarksbefolkningens möjligheter att förvärfva inkomst genom utdrifning af vindfällan eller liknande skog.

För en del år sedan var det brukligt, att befolkningen i öfre Norrlands lappmarker — åtminstone inom somliga revir — fick själf hos vederbörande revirförvaltare söka s. k. vindfälltrakter å statens skogar.

En sådan vindfälltrakt bestod af ett område, som en viss person utsoekte åt sig och där han efter ansökan hos revirförvaltaren fick utstämplat åt sig skadad, omkullblåst eller torr skog. Denna skog åsattes därefter ett visst stubbörespris, hvilket i regel föreslogs af kronojägaren med hänsyn till kvalitet, afstånd från vattendrag, vägförhållanden och dylikt. Detta pris betalades nu af den, som hade sökt trakten, hvilken äfven nedref skogen och försälde den.

I regel gaf detta en ganska god förtjänst, då det fanns flere bolag, hvilka konkurrerade som köparespekulanter på den neddrifna skogen. Åtminstone blef det så pass förtjänst, att befolkningen hade en skälig dagspenning, medan den arbetade.

Af en eller annan anledning har denna metod af revirförvaltarna, åtminstone i en del revir, öfvergifvits för ett nytt system, som medför en del för befolkningen ofördelaktiga konsekvenser.

Nu går det i allmänhet till på så sätt, att visst antal torr eller vindfällad skog utstämplas på flere ställen inom ett revir. Dessa utstämplingar utbjudas sedan genom revirförvaltningen till *den högstbjudande*. Nu inströmma i de flesta fall en hel massa anbud å de utbjudna trakterna — det ena gående öfver det andra. Ty på grund af att befolkningen ej har nog tillgång på arbetsförtjänster och dessutom är i synnerligen fattiga

omständigheter, bjuda de öfver hvarandra till den grad, att en sådan trakt kanske kommer att i stubbören betinga högre pris än en vanlig kronoskogsutstämpling af frisk skog.

Följden af detta blir, att i stället för att befolkningen skulle få en välbehöflig arbetsförtjänst, så förlorar den i många fall värdet af allt sitt nedlagda arbete. Ja, den får kanske t. o. m. förlora ytterligare i reda pengar.

En bidragande orsak till att förtjänsten på dessa vindfälltrakter i många fall blir sämre än hvad man från början beräknat, är, att det ofta följer med så mycket rent odugligt virke, som ej lönar sig att taga vara på, men likväl kostar stubbören. Detta äter då upp förtjänsten på det användbara virket.

Anledningen, hvarför vederbörande i allmänhet öfvergifvit det förra sättet för utstämplingar å vindfälltrakter, kan man möjligen gissa sig till. Man får väl nämligen antaga, att som grund till omändringen ligger den uppfattningen, att man på det nu använda sättet åstadkommer en från skogsvårdssynpunkt mera planmässig utstämpling därigenom att vederbörande skogstjänstemän få i de flesta fall utan hänsyn tagen till befolkningens utpekningar anvisa, hvar stämpling skall ske. Och systemet med infordrande af anbud har väl införts för erhållande af högsta möjliga betalning för kronans virke.

Det kan ju dock ifrågasättas, om ej staten bör kunna göra vissa eftergifter vis à vis befolkningen i dessa nordliga trakter, äfven om detta skulle leda till vissa smärre förluster för staten. Den fattiga befolkningen i dessa karga ödebygder för en tillvaro under svält och försakelser af mångahanda slag, en tillvaro, som borde kunna berättiga den till att få komma i åtnjutande af att få bibehållas vid vissa förut innehafda fördelar, t. ex. fördelen att i en del fall själf få söka s. k. vindfälltrakter och söka utstämpling härå hos resp. skogstjänstemän, äfven om möjligen härigenom staten skulle erhålla något mindre inkomst af skogarna i dessa trakter.

Vi kunna visserligen tänka oss, att ett fullständigt återgående till det gamla systemet ej *vid alla tillfällen* skulle befinnas lämpligt. Möjligt är, att nödvändigheten att planmässigt sköta utgallringen af vindfäll skog m. m., som bör utstämplas, nödvändiggör att *i vissa fall* det nya systemet delvis måste komma till användning bredvid det gamla. Intet hinder torde väl emellertid möta, för att det gamla systemet *i allmänhet* komme till användning, d. v. s. att befolkningen själf får uppsöka vindfälltrakter, som sedan anmälas till revirförvaltarna och eventuellt åsättas

pris för försäljning till den, som sökt trakten, eller eventuellt till annan, som kan bevisligen vara i större behof af arbetsförtjänst, men att *samtidigt* i de fall, då resp. revirförvaltare finner sådant nödigt, vissa trakter dessutom anvisas af skogstjänstemännen för afverkning. Priset på sådan trakt borde då fastställas af vederbörande revirförvaltare efter kronojägarens förslag samt efter enhetliga och billiga grunder, hvilka af vederbörande fastställdes. Därefter borde befolkningen få anmäla sig för erhållande af afverkningsrätt, och om flere anmälningar inkommo på resp. afverkningar, borde lottning verkställas för hvarje afverkning för sig, hvarvid dock borde bestämmas, att person eller arbetslag, som redan vid lottning erhållit en afverkning, ej skulle få deltaga i senare lottning, såvida ej särskilda omständigheter, exempelvis trängande behof af arbetsförtjänst, kunde motivera undantag härifrån. Kunde dessutom samtidigt bestämmelser om säkerhets ställande för fullgörande af åtagande förmildras eller helst borttagas eller i allmänhet ordnas så, att den fattigare befolkningen kunde i största möjliga utsträckning få komma i fråga vid erhållande af afverkningsrätt å vindfallen m. m., så skulle säkerligen mycket härmed vara vunnet för förbättrandet af den fattiga lappmarksbefolkningens ställning.

En sådan reform skulle naturligtvis ej få leda till spekulation från småfolkets sida i skogsaffärer, utan endast läggas så, att den beredde den behöfvande befolkningen en sådan dagsinkomst, att den kunde lefva. Då det visat sig, att statens bortskänkande af skogarna till enskilda i allmänhet ej ledt till fördelar för befolkningen, skulle en sådan reform möjligen i någon mån neutralisera verkningarna för befolkningen af den förra åtgärden.

Genom en sådan reform, som kanske skulle nödvändiggöra en omredigering af Kungl. förordningen af den 26 januari 1894 kap. VIII, borde all öfverbetalning till staten med därmed följande förluster för den fattiga befolkningen kunna förhindras, och utsikt till en drägligare arbetsförtjänst uppstå samt arbetsmöjligheterna och förtjänsten jämnare fördelas bland befolkningen.

Ett annat sätt att nå detta mål skulle kanske vara, att i vissa fall staten själf med skogspersonalen som arbetsledare verkställde behöflig upprensning af omtalade skogar för beredande af arbetsförtjänst i synnerhet vid de tillfällen, då arbetstillgången vore knapp, hvilket varit fallet nu under långa tider i Lappmarken. Hufvudsyftet med reformen skulle i alla fall vara, att *ambudsutbudandet* af afverkningarne med dess ödesdigra ekonomiska konsekvenser för befolkningen kom bort samt att i stället statsverket vid utstämplingen fastställde för skogen visst bestämdt pris så afpassadt, att befolkningen kunde erhålla en skälig arbetsförtjänst samt att

betryggande garantiformer skapades för att denna arbetsförtjänst kom den behöfvande befolkningen till godo.

Vi vilja alltså, under hänvisning till de olika alternativförslag till frågans ordnande vi här framfört, yrka,

att Riksdagen måtte anhålla, det Kungl. Maj:t måtte skyndsamt taga i öfvervägande, hvilka åtgärder i ofvan angifna eller andra syften kunna vidtagas för att på ett annat och för befolkningen gagneligare sätt än nu äger rum tillförsäkra den mindre burgna ortsbefolkningen inom lappmarkssocknarne bättre inkomstmöjligheter genom utdrifning af vindfällan eller annan liknande skog.

Stockholm den 26 januari 1912.

Ernst Hage.

Carl Lindhagen.

I syftet instämma:

F. O. Mörtsell.

Ant. Wikström.

W. Bäckström.
